

se tenien entrelaçades d'una en altra --», Jaume I (Ag, p. 109, § 67). «Eixí lo sarraí rei de Múrcia ab tot son poder de cavall e de peu --- e segurament vos dic que si no fossen les *siques* qui eren entre ambdues les hosts, que l senyor infant haguera brocat sobre ells; mas les *sèques*, e ls asarps e ls aiguals, eren tan grans e l mig d'ells que no ho pogren fer», Muntaner (fets de 1265, § 13, Casac. I, 39.12): ja hi hauria, doncs, juntes la forma més antiga en *é* i la metafònica amb *i* (l'ed. Bofarull porta *céques* --- *céques*, p. 29).

En lèxics, des del Busa-N., que el dóna en la forma metafònica: «*ciqua*: incle», igual que Belv., mentre que el *DTO* (1647), Lacav. i Lab. li prefereixen *céqua*; *CRos* (1764), p. 66, «*céqua*: acequia» i «*cequiql*, *cequoleta*: arroyo», distingit de «*escorredor*: azarbe, zanja para que salga el agua». El *CostManc.* afegeix detalls semàntics: «el vall fet per colgar-hi la brosta», tarrag «rasa», «canal de la fàbrica a la bassa», a Manresa el canal del Llobregat a la ciutat (II, p. 105, §§ 411, 413). *SGuarner* (*RFE* xxv, 274) precisa que té *é* tancada en valencià (no pas *é*, dada errònia de Thede, *Die Albufera v Val*, *VKR* 1936). *J. G. M.* ho detalla així mateix amb referència a Carlet i tot el val. central (1935). en efecte és *sékya* el que jo vaig sentir per tot el P. Val., des del Segura fins al Nord, sense necessitat de pendre n notes locals: encara a Peníscola, on m'anomenen les dues sèques mares de la Marjal: *la sékya del Rei* i *la sékya* de la Sangonera.

D'una manera general la forma amb *e* (*e* or., *e* occid.) és la de tot el Princ., P. Val. i Eivissa; amb *i* a Mall., Men. i quasi enlloc més, i a Valls vacilant entre les dues formes: la *sikya* Major arran de la vila, però *sékya* de Cabra (que baixa cap al Pla de C.), 1964. De Mallorca tinc nota d'indrets amb *siki* com a *NLL* (*sa siki* o *sa siki d'En X.*) a bastants pobles: Santa Eugènia, Sta. Maria del C., Consell. El terme d'Alcúdia està regat per dues menes de recs: *kánals méstras* i *sikis* (1963-4); els mallorquins repobladors degueren portar-ho a Tàrbena, car és l'única localitat valenciana on ho vaig sentir: hi ha el *Carrer de la sikyes*.

Pel Nord el mot arriba fins a Cerdanya, car anomenen *la sékui* un rec que corre pel peu de la Tor de Querol (1959); si bé a Cerdanya, on n'hi ha tants, només se sent a parlar de *recs*.

A la zona Sud del cat. occid. és molt general que la *-k-* davant la *z* d'aquest mot es pronuncii geminada, i en gran part se sonoritza o hi ha fluctuació *kkj/eggj*. Arqués a les Borges d'Urg. nota *sékya* (tot insistint que no es diu mai amb *a-* com en cast.), *BDLC* vi, 40, 54; però de fet el que jo hi vaig sentir fou sempre amb geminada i fluctuant entre sonora i sorda: *sékkyia* (o *séggia*) del Fondo, però només *séggia mulunál* (1936); amb sonora en els pobles de més a l'O.: *séggia* Castellans, Torre de l'Espanyol i Cabassers (1935-6), *sékkyia* Poboleda i Vilella Baixa, *sékjes* Els Guiamets i Capçanes (1935). Casac. notava *sékya* a Maella i *séggia* a Calaceit (1923).

Des del Centre de l'Urgell al Nord té gran extensió una forma amb *gl* o *kl*, curiosament alterada, fins al

cim dels Pirineus. Ja em vaig explicar amplament sobre això el 1935, a propòsit de Cardós i Vall Ferrera, on és *séggla* a Areu i tot Cardós, *séggla* a Tor i Farrera: «Variant que s'estén a gran part del cat. occidental: Barravés *sékla* (*BDC* vi, 33), Pobla de Segur *segla* (*BCEC* ix, 70), Tremp, Andorra *segla* (*DAG*); Benasc *secla* (Ferraz, 97). El lloc d'origen serà Ribagorça o Fraga, on, gràcies a la pronúncia de *l* consonant com a *l*, hi ha freqüents confusions entre oclusiva + *y* i oclusiva + *l*, cf. Benasc *plollo* «piojo» (Ferraz, 88).

S'explica perquè l'àr. *sāqīya*, procedent sens dubte de la Baixa Ribagorça, gran centre mahometà, en introduir-se en el Pallars, i més a l'O., substituï per *l* la *l*, sentida com a característica fonètica del ribagorçà enfront del pallarès (*BDC* xxiii, 309). En efecte això era majorment natural tenint en compte que hi ha certa fluctuació a l'Alta Ribagorça en la pronúncia del segon element dels grups *gl* i *cl*: es vacilla allà entre *gléira*, *gléra* i un *gl'iera* amb una lateral reduïda, quasi imperceptible, en lloc de *gléza* o *kléza* ECLESIA en molts llocs se sent quasi *kléza*.

El cas de *segla* tingué doncs també bastant un caràcter conjunt d'ultracorrecció. En efecte, el cas paral·lel, que se cita allí, de *plólo* està ben lluny de ser únic: *Las Llimplas*, a La Pobla de Roda, prové de *Límpias* LIMPIDAS, *Comallimpla* a la Pobla de R. i a Beranui; *limplá l óla* 'escurar l'olla' (< cast. *limpiár*) a Maella (Casac. 1923).

Amb el cas del benasquès *plollo*, ajuntarem el *NL Grataplólo* a Biesques d'Ovarra, *Las Tosklázas* partida al S. i sota de Bonansa (< *Las Tosquellas*, amb el fenomen ribagorçà *l* > *z*). Notem que en tots aquests casos hi ha una altra *l* en el mot, de manera que la dil·lació des d'aquesta degué ajudar al canvi: ara bé també al costat de *segla* hi ha el diminutiu *segllella*, bastant estès, que hi degué contribuir.

Complemento ara les dades sobre l'àrea d'aquesta variant: «*secla*: acequia» i *seclata* V. d'Àneu (Pol, 26); *séggla* Talarn, Bonremei (1957), Castelló de Farfanya, Menargues, Mollerussa, Bell-lloc, Artesa de Ll. (1956), Soses, Alcarràs, Torres de Segre, Sunyer, Albatàrrec (1964), i fins a la línia Albagés-Aitona-Massalcoreig (1935); *secla* atribueix Fiter (*l. c.*) a Montgai i Linyola, però insisteix que aquesta notació amb *-cl-* és inexacta fonèticament: car, si no pertot, gairebé pertot, se sent *-ggl-* ben sonora i ben geminada; la geminació és enterament general, i amb sorda *sékkyia* només ho tinc de Torres de S. (allí només un sol cop, els altres tres *séggla*).

Serán útils alguns detalls: *la seggla zenerál* Menargues, *séggla del Duc*, de l'Horta i del Calvari a Castelló de Farfanya, *s. de la sukaráda* i de l'Horta Vella a Torres, *S. del Vinya(r) Nou* a Artesa de Ll., *S. de Remolins* a Soses, *S. de l'Horteta* a Sunyer. Hi ha distinció amb mots quasi-sinònims: a Torres *lo Canal de la Seccla de Baix* a Artesa fan distincions entre les que arrenquen del Canal d'Urgell: anomenant les unes *séggla*, altres *perfil* i altres *famál*: del punt d'on parteixen se'n diu, en tots, «la boquera».